POLSKA AGENCJA TELEGRAFICZNA
PAT
BIULETYN POLSKI

Nr. 62 4 czerwca, 1943.

ŻYCIE POLSKIE W PALESTYNIE
TELEGRAFICZNA KORESPONDENCJA PAT

Jerozolima 4 czerwca, 1943.

Polskie życie kulturalne w Palestynie bije silnym tętnem. Dzięki pobytowi wielu uchodźców polskich, często znakomitości w swoich dziedzinach, dzięki wojsku i przyjaznej atmosferze kraju, przejściowa wojenna aktywność polska w Palestynie przejawia się na różnych polach, z pożytkiem dla zaznajomienia całego konglomeratu stałych i wojennych mieszkańców Palestyny ze sprawami polskimi.

Jedną z najciekawszych bodajże imprez artystycznych było zorganizowanie wystawy p. t. "Armia Polska na Wschodzie". Wystawa ta wzbudziła wielkie zainteresowanie zarówno w Jerozolimie, jak w Tel Aviv. Liczne plansze fotograficzne obrazują życie wojska polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem wspaniałych epizodów kampanii libijskiej Brygady Karpackiej. Inne fotografie zaznajamiają widzów z obozami wojsk polskich, przybyłych z Rosji.

Wystawę przygotowali bracia Haar z Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, Mołdnicki z Warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, oraz znany malarz WestWalewicz.

Podczas otwarcia wystawy przemówienie wygłosił Marian Kościałkowski, opisując martyrologię okupowanej Polski, wobec licznie zebranych przedstawicieli polskich władz cywilnych i wojskowych, członków władz palestyńskich, oraz przedstawicieli świata naukowego i prasy.

Wystawę zwiedza przeciętnie kilkaset osób dziennie. Miejscowa prasa podaje całe strony ilustracyj, wyrażając się z uznaniem na temat poziomu prac na wystawie.

Po pewnym czasie wystawa przeniesiona została do drugiego wielkiego ośrodka w Palestynie, do Tel Aviv. Tutaj na terenie wystawy, znany poeta polski, sekretarz Wiadomości Literackich, Władysław Broniewski, miał swój wieczór autorski, który wywołał wielkie zainteresowanie. Jego nowe poezje, napisane już po wybuchu wojny, a zwłaszcza w czasie pobytu w Palestynie, oceniane są przez znawców bardzo wysoko. Najpopularniejszy dziennik Palestyny "Davar" opublikował długi wywiad z Broniewskim, w którym oświadczył, iż mimo radykalnych poglądów na sprawy społeczne Broniewski reprezentuje typ Polaka, który przede wszystkim dąży do niepodległości Polski. To samo pismo podaje obok wywiadu doskonałe tłumaczenie jego utworu p.t. "Bagnety na Broń!"

W ciągu maja hebrajski PEN-Club zorganizował przyjęcie na cześć członków polskiego PEN-Club'u, a mianowicie Broniewskiego i Mariana Czuchnowskiego. Kilku mówców z pośród gospodarzy podnosiło w swych przemówieniach zasługi, jakie Polska położyła w rozwoju kultury europejskiej i potępiła w ostrych słowach zniszczenie jakie szerzy w Polsce barbarzyństwo niemieckie, szczególnie w stosunku do elity kulturalnej i do wielowiekowych zdobyczy na polu kulturalnym.

Równocześnie odbyło się w Tel Aviv zebranie dziennikarzy polskich i palestyńskich, poświęcone zaznajomieniu się z wydawnictwami podziemnymi w Polsce okupowanej. Zebranie to zorganizowane z inicjatywy Syndykatu Dziennikarzy Polskich, sekcja Bliskiego Wschodu, zgromadziło całą elitę prasy palestyńskiej, która z najwyższym zaciekawieniem oglądała przemycone drogą tajną z kraju autentyczne wydawnictwa podziemne.

Szczególnie podniosłe uroczystości odbyły się w Jerozolimie na terenie Hebrajskiego Uniwersytetu w czterechsetną rocznicę śmierci Mikołaja Kopernika. W auli uniwersytetu zebrali się przedstawiciele kulturalnych sfer Palestyny, przede wszystkim zaś profesorowie Uniwersytetu Hebrajskiego, reprezentanci Żydów palestyńskich, członkowie władz polskich, studenci, żołnierze polscy i uchodźcy wojenni z Polski.

Kanclerz Uniwersytetu, dr. Magnus, w czasie swego przemówienia na temat życia i działalności Kopernika, który zmienił oblicze kultury europejskiej, powiedział: "Nauka Kopernika, wraz z trzema innymi podstawowymi zdobyczami wieków średnich, a mianowicie z wynalazkiem druku, prochu strzelniczego i kompasu, zmieniła świat. Człowiek przestał być centrum wszechrzeczy. Wielkość Kopernika oddaje najlepiej - mówił dr. Magnus - napis na jego pomniku w Warszawie: "Mikołaj Kopernik, znakomity astronom, którego imię sławą napełniło cały świat". Dlatego własnie ze szczególnym wzruszeniem i ze szczególnym zaszczytem Uniwersytet Hebrajski oddaje hołd temu znakomitemu Polakowi, który był prawdziwem słońcem na niebie wiedzy".

Po rektorze Uniwersytetu zabrał głos Marcin Buber, który po polsku i po hebrajsku omawiał wpływ Kopernika na rozwój myśli filozoficznej. "W tych czasach - mówił prof. Buber - gdy ludzkość zagubiła swą drogę i gdy dzieła ducha ludzkiego niszczone są tak bezwzględnie, przez oddanie hołdu Kopernikowi oddajemy równocześnie hołd wiecznemu i nieśmiertelnemu duchowi człowieczeństwa. Slubujemy pomóc w osiągnięciu powszechnego wybawienia przez zbudowanie nowych podstaw życia ludzkiego, w którym uwolnione narody Kopernika, Spinozy i Einsteina wezmą pełny udział. W świecie tym znajdzie się odpowiednie miejsce dla narodów Goethego, Kanta i Galileusza, jesli one same przypomną sobie te nazwiska".

Cała angielska i hebrajska prasa w Palestynie poświęciła rocznicy kopernikowskiej wiele miejsca, podkreślając, że był prawdziwym synem Polski zwłaszcza w tem, iż dokładnie zdawał sobie sprawę z niebezpieczeństwa jakie groziło ze strony zakonu Krzyżackiego, z którego narodziły się współczesne militarne Niemcy.

Published with the assistance of Polish Information Center, New York.